

Participar a la ciutat

El Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet

Carolina Batet, Susagna Escardíbul
(coordinadores)

ceh
centre d'estudis
de l'hospitalet

col·lecció/6
josefina gómez olivares

Participar a la ciutat
El Consell de Nois i Noies
de l'Hospitalet

Carolina Batet i Susagna Escardíbul
(Coordinadores)

col·lecció/6
josefina gómez olivares

© dels respectius autors dels articles i de les coordinadores de l'edició.

© Centre d'Estudis de L'Hospitalet
Av. Josep Tarradellas, 44. (Espai Molí). 08901 L'Hospitalet de Llobregat
celh@celh.cat
www.celh.cat

Col·lecció/6 josefina gómez olivares
Primera edició: març de 2016
ISBN: 978-84-944597-2-6
Dipòsit legal: B 5838-2016
Correcció: Montserrat Torra
Producció: Ambar Comunicació, SL (ambar@periodistes.org)
Disseny de la portada: Creators ©

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra ha de comptar amb l'autorització escrita dels titulars de la propietat intel·lectual, excepte en el que la llei preveu expressament al respecte. La infracció d'aquests drets pot ser constitutiva de delictes contra la propietat intel·lectual (art. 270 i seg. del Codi penal). Tots els drets reservats.

Sumari

Presentació	11
El Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet: l'aprenentatge de la participació	13
I. Com es gesta i va prenent forma el projecte	15
II. El marc conceptual i legislatiu	49
III. Organització i funcionament	55
IV. Aprendre a participar, participar per aprendre	63
L'experiència de participar	69
I. El plenari de constitució del Consell de Nois i Noies	71
II. El treball i les activitats dels grups	79
III. El segon plenari	95
IV. El plenari de tancament	107
V. La petjada del Consell de Nois i Noies a la ciutat	115
Sobre la participació dels infants de la ciutat	133
I. La participació al CNiN i la participació a l'escola (Jordi Albesa i Colomer).....	135
II. Participar al Consell de Nois i Noies des de l'institut. Una activitat d'APS (Enric Roldán Bermejo)	145
III. Participació juvenil en la definició de la ciutat des dels Consells d'infants (Emili Hormias Laperal, Roger Riera Cereijo i Sandra Bestraten Castells).....	157
IV. Què aporta a la política i a la ciutat el Consell de Nois i Noies? (Lluís Esteve Garnés).....	167
V. Una instantània, uns pilars sòlids i alguns reptes de futur de la participació dels infants i adolescents als municipis (Ana Novella).....	175

**El
Consell
de
Nois
i
Noies
de
l'Hospitalet:
l'aprenentatge
de
la
participació**

Carolina Batet

I. COM ES GESTA I VA PRENENT FORMA EL PROJECTE

El Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet es va començar a formar l'any 1999, en el context de l'impuls a les polítiques educatives municipals que va significar l'acord de Govern entre el PSC, ICV i EUiA després del resultat de les eleccions municipals celebrades el mateix any. Concretament va ser un projecte endegat des de la regidoria d'Educació, al capdavant de la qual hi havia Joan Francesc Marco, com a tinent d'alcalde d'Educació i Cultura, i Montserrat Company, com a regidora delegada d'Educació.¹ La creació d'un òrgan de participació infantil a la ciutat es va preveure en el Pla d'Actuació de la regidoria d'Educació del curs 1999-2000.

Per tal d'iniciar el projecte es va partir d'una iniciativa prèvia de dinamització de la participació dels nois i noies als instituts de Secundària. La nova llei d'educació aprovada a finals del 1990 havia previst la formació dels consells escolars i la participació en aquests consells de representants dels estudiants, escollits entre els alumnes del segon cicle de l'ESO (3r i 4t).² Amb l'objectiu de promoure la participació dels estudiants en aquest òrgan, la regidoria d'Educació de l'Hospitalet va posar en funcionament una campanya de sensibilització entre l'alumnat de Secundària de tots els centres de la ciutat, el disseny de la qual s'havia encarregat a El Casalet-Moviment d'Ensenyants de l'Hospitalet i a Daniel Maneja.³ En el marc

¹ Anys abans havia existit a l'Hospitalet un altre projecte amb algunes semblances formals amb el Consell de Nois i Noies. S'anomenava Ple Infantil, depenia directament de l'àrea d'Alcaldia i els seus objectius tenien més a veure amb el coneixement de l'administració municipal i el seu funcionament per part dels infants que no amb la seva participació real.

² Llei Orgànica General del Sistema Educatiu (LOGSE), de 3 d'octubre de 1990 (publicada al BOE, de 4 d'octubre).

³ Autor del "Projecte de Dinamització i participació de l'alumnat en les eleccions als

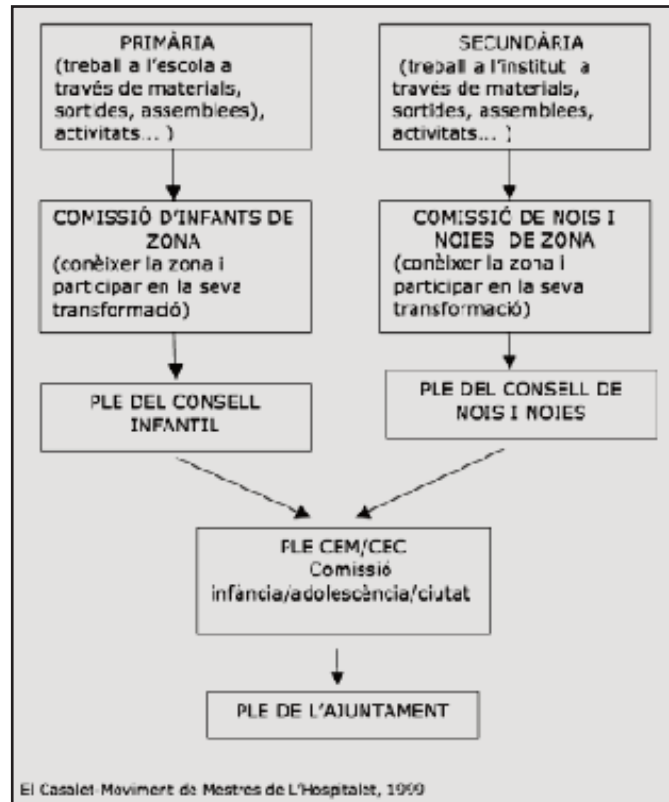
16) EL CONSELL DE NOIS I NOIES DE L'HOSPITALET

d'aquesta campanya es van editar uns primers materials consistents en unes Unitats Didàctiques que, a través de la metodologia del *roll-playing*, convidaven tots l'alumnat a experimentar i prendre consciència de la importància de la seva participació en els òrgans de direcció dels centres educatius per tal d'expressar les seves inquietuds i contribuir a millorar el funcionament dels centres.

En aquest context, el mateix any 1999 El Casalet–Moviment d'Ensenyants de l'Hospitalet va presentar un projecte titulat *Participació, comunitat educativa i alumnat. Projecte per a la participació dels infants i nois i noies a l'Hospitalet*, en el qual s'exposaven els motius, principis i àmbits de la participació dels infants i nois i noies a la ciutat. En aquell document es plantejaven per primera vegada alguns aspectes que han esdevingut essencials i característics del funcionament del Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet:

1. Que la participació dels infants i joves a la ciutat adquiria plenament el seu sentit si partia des de baix, és a dir, de la participació en el primer àmbit de socialització dels infants i adolescents: l'escola i l'institut.
2. Que ateses les característiques de la ciutat de l'Hospitalet, entre el centre educatiu i la ciutat hi havia d'haver un altre àmbit d'intervenció, les Comissions de Zona. És a dir, la participació s'havia de portar a terme a partir del treball conjunt en grups més petits formats per les escoles o instituts d'una mateixa zona educativa (o barri).
3. Que malgrat compartir l'objectiu general de la participació, calia pensar dues propostes de funcionament diferents per a Primària i Secundària, ateses les edats diferents dels nois i noies i les realitats també diferents de les escoles i instituts de la ciutat. Es va pensar en un projecte per als nens i nenes de 5è i 6è de Primària i un per a Secundària segons el següent esquema:

Quadre 1: Projecte per a la participació dels infants i nois i noies a l'Hospitalet.

Tanmateix, quan el curs 1999-2000 es decideix tirar endavant la creació d'aquest espai de participació dels infants i adolescents a la ciutat, s'opta per començar a treballar amb els alumnes de Secundària dels instituts que ja havien participat en l'anterior experiència de dinamització de la participació als consells escolars. Aquest inici, amb una lògica ben clara d'aprofitar al màxim el treball de sensibilització ja realitzat, va marcar la definició i la forma del primer Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet i, encara avui, constitueix un dels seus elements singulars, ja que la majoria dels consells d'infants de Catalunya estan adreçats a infants del Cicle Superior de Primària. Malgrat que cada vegada hi ha més consells que preveuen la incorporació de nois i noies fins a 16 anys en la

seva dinàmica, l'experiència del Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet continua sent en aquest sentit capdavantera, perquè ha impulsat propostes d'intervenció i participació amb nois i noies d'una franja d'edat especialment complexa.

El Consell de Nois i Noies de Secundària

A partir de la idea inicial esbossada en el projecte presentat per El Casalet, la forma que va prendre el Consell de Nois i Noies de Secundària i els temes amb què va començar a treballar van ser el resultat del treball conjunt entre els nois i noies que —a partir de la seva participació a la campanya per dinamitzar les eleccions als consells escolars— s'hi van voler implicar, els tècnics de la regidoria d'Educació responsables del programa i jo mateixa, que des d'aleshores vaig esdevenir la persona responsable del projecte per part del Casalet. És a dir, van ser els mateixos nois i noies els que van dissenyar com havia de ser el seu òrgan de participació. Durant aquest procés es van posar de manifest tres característiques de com volien que fos la seva participació a la ciutat, que aleshores van ser recollides i que han perdurat en el temps.

La primera, que volien participar conjuntament amb nois i noies d'altres centres educatius. Aquesta necessitat d'anar més enllà del propi centre i de conèixer altres joves de la ciutat va ser molt present des dels inicis del Consell i, encara avui, és un dels aspectes que valoren amb més satisfacció.

La segona, que per participar havien de conèixer *la seva* ciutat, aprofundir en els seus trets d'identitat i fer-se conscients que l'Hospitalet era la seva ciutat. Els nois i noies que es van implicar inicialment en el projecte reconeixien tenir un coneixement de la ciutat limitat al seu entorn més proper, el barri, i moltes vegades diluïen la ciutat de l'Hospitalet en una 'gran Barcelona' de la qual també formaven part. El Consell de Nois i Noies els descobria que hi havia a l'Hospitalet més instituts dels que es pensaven i que la seva ciutat era més rica i complexa del que havien imaginat. Recordo que quan calia reunir-se, per exemple, ho volien fer cada vegada en un centre diferent per conèixer-lo millor, encara que això

impliqués haver de caminar un bon tros. Crec que volien conèixer i intuïen que participar era una bona manera d'aconseguir-ho.

Finalment, la tercera característica que van deixar ben clara des d'un principi és que volien participar *fent*: que no només volien opinar, sinó que també volien intervenir, actuar, incidir. Veïen el Consell de Nois i Noies com una oportunitat per sortir de les aules i trepitjar el carrer, per practicar metodologies més actives i vivencials.

A partir d'aquestes premisses, els responsables del projecte i els mateixos nois i noies van acordar cinc temes o àmbits d'intervenció ciutadana, en el marc dels quals la regidoria d'Educació es comprometia a oferir un espai o proposta d'intervenció directa als consellers i conselleres:

- **L'oci i l'urbanisme.** Es tractava de trobar projectes o intervencions que possibilitessin la participació dels nois i noies en el disseny i/o la remodelació d'una plaça o espai públic de la ciutat.
- **Els mitjans de comunicació.** En parlar de participació i opinió, de seguida es va veure clar que els mitjans de comunicació locals —que també vàrem aprofitar per conèixer— havien de tenir un paper. Es va acordar amb Ràdio L'Hospitalet la col·laboració i participació en directe en un programa de l'emissora.
- **La relació amb altres nois i noies** de la seva edat era per a ells molt important i consideraven que calia promoure la relació entre els centres educatius de la ciutat, aquesta realitat nova que ells mateixos estaven descobrint. Per això es van proposar crear un mitjà de comunicació (*on-line?*) entre tots els instituts de la ciutat.
- **La seguretat i l'estat de la via pública.** Per part de l'Àrea d'Educació de l'ajuntament se'ls va proposar que participessin en el projecte *El camí escolar segur*, que en aquells moments el Consell Educatiu de Ciutat estava impulsant en el barri de Collblanc-Torrassa.

20) EL CONSELL DE NOIS I NOIES DE L'HOSPITALET

- **La immigració.** També es va mostrar interès —i inquietud— per conèixer, reflexionar i incidir en una realitat que tot just s'estava començant a visualitzar als centres educatius, alguns dels quals començaven a tenir població immigrant entre els seus alumnes.

Es va acordar que es dividirien els consellers i conselleres en grups, corresponents a les zones educatives o els barris, i que cada grup treballaria un d'aquests aspectes.

Durant els primers cursos van participar en el projecte uns 10 instituts, però a partir del curs 2004-2005 el nombre de centres inscrits pràcticament es va multiplicar per dos. Des d'aleshores, el nombre de centres s'ha continuat movent entre els 18 i els 20 instituts, amb un nombre de representants d'entre 2 i 4 consellers i conselleres per centre, i amb una presència força equilibrada de centres educatius de tots els barris de la ciutat, tant públics com concertats.

Quadre 2: Instituts i centres educatius de Secundària que han participat en el CNiN

CENTRES INSCRITS EN EL PROJECTE DES DEL SEU INICI	CENTRES INSCRITS A PARTIR DEL CURS 2004-2005
IES TORRES I BAGES*	IES SANTA EULÀLIA
IES MERCÈ RODOREDA	IES EDUARD FONTSERÉ
IES CAN VILUMARA	IES APEL·LES MESTRES
IES MARGARIDA XIRGU	CE TECLA SALA
IES BELLVITGE	CE CANIGÓ
CE JAUME BALMES	CE FAX
IES LLOBREGAT*	CE JOAN XXIII
IES BISBE BERENGUER	CE ENRIC D'OSSÓ
IES RUBIO I ORS	CE CASAL DELS ÀNGELS*
IES EUGENI D'ORS	IES EUROPA
	CE ALEGRE

*Actualment no en formen part.

La proposta organitzativa formulada a partir del treball directe amb els nois i noies el curs 2002-2003 encara vertebrava el Consell de Nois

i Noies de Secundària. S'hi han anat introduint petites modificacions (en el nombre de grups, per exemple) i els projectes concrets desenvolupats en cada àmbit temàtic han anat canviant, però el plantejament continua sent el mateix: els nois i noies volen participar *fer* i ho volen fer en petits grups, de manera que la seva participació pugui ser real i realment viscuda.

Alguns dels canvis que s'han introduït en aquest plantejament inicial no han tingut a veure directament amb el funcionament del Consell, sinó que han estat condicionats per la realitat externa. Així, per exemple, la realització i emissió d'un programa de ràdio en directe, a través de Ràdio L'Hospitalet, va ser un dels projectes que més engrescava els nois i noies i que, tanmateix, va haver d'abandonar-se a causa de la reestructuració dels mitjans de comunicació locals l'any 2011. Els nois i noies participaven una vegada al mes al programa matinal *La vida al dia*, dissenyant un espai de 30-40 minuts en què plantejaven temes de debat, proposaven i realitzaven entrevistes, explicaven projectes dels centres educatius, emetien i comentaven música i llibres, etc. L'emissió del programa —que es feia en directe un divendres al matí— requeria un treball de preparació important que els consellers i conselleres havien de realitzar fora d'horari escolar, en una o dues trobades al mes. Aquest va ser el primer grup, per tant, que va començar a celebrar reunions fora de l'horari lectiu, normalment els dimecres al migdia, aprofitant que molts instituts no tenien classe a la tarda.

Aquest és un aspecte important a senyalar, ja que en els primers anys del Consell de Nois i Noies totes les trobades dels grups de Secundària es realitzaven en horari lectiu, perquè no era *imaginable* que els nois i noies volguessin dedicar una part del seu temps lliure a un projecte com aquest. Això vol dir d'entrada, que per poder funcionar era necessària la complicitat i la coordinació amb els equips directors i els professors dels instituts. Per part del Consell, s'intentava que les trobades no fossin totes el mateix dia, de manera que els alumnes consellers i conselleres no sempre es perdessin la mateixa classe. Però un dels objectius a llarg termini del Consell de Nois i Noies de Secundària ha estat aconseguir que la participació al Consell no sigui entesa com una activitat acadèmica, sinó que formi part de les activitats que els nois i noies realitzen

22) EL CONSELL DE NOIS I NOIES DE L'HOSPITALET

durant el seu temps lliure, amb tot el que això implica de reflexió de criteris i prioritats, etc. Actualment podem dir que aquest objectiu s'ha assolit i ja no hi ha cap grup que continuï programant les seves trobades en horari lectiu, sinó que en començar el curs cada grup de consellers i conselleres acorda quina estona del seu temps lliure dedicarà a aquesta activitat. De fet, fins i tot el Segon Plenari del curs, un plenari dedicat al treball intern del consell i on es reuneixen tots els grups de Secundària, es realitza també fora de l'horari escolar, normalment un dimecres de 14,30 a 17 hores.

Però altres modificacions que s'han anat introduint han estat el resultat de les demandes dels mateixos nois i noies. Particularment cal destacar en aquest sentit l'inici del projecte *Hospisona*, que es va posar en marxa per primera vegada el curs 2006-2007 com a expressió de la voluntat dels nois i noies del Consell i que des d'aleshores s'ha mantingut com un projecte estable. Es tracta de l'organització d'un concert-concurs adreçat a nois i noies entre 12 i 16 anys en el qual poden participar grups de música formats per estudiants dels centres educatius de Secundària de la ciutat. En la valoració del primer *Hospisona*, celebrat el maig del 2007 al Centre Cultural La Bòvila, els consellers i conselleres es manifestaven així: "Hem de dir que una de les nostres noves expectatives és arribar a fer el pròxim *Hospisona* a les pròximes Festes de Primavera de l'any 2008 al Salamandra." Ho van aconseguir! Aquest projecte, que va ser impulsat quan la dinamitzadora del grup d'Oci i Ús del Temps Lliure era Montse Villa, és una bona mostra del treball en xarxa —actualment es desenvolupa amb el suport de la Casa de la Música-Salamandra— i de la implicació de l'administració municipal (en aquest cas la regidoria de Cultura) en el desenvolupament de projectes sorgits des del Consell de Nois i Noies.⁴ Tal com explica Montse Villa, "La idea va sortir a partir de la reflexió sobre l'ús del temps lliure per part dels nois i noies i l'anàlisi de la proposta per al públic jove de les Festes de la Primavera. Aquesta anàlisi es va realitzar conjuntament amb l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament. Els nois i noies van constatar que, tal

⁴ Des del curs 2013-2014 alumnes de l'Escola Municipal de Música-Centre de les Arts també hi col·laboren com a membres del jurat que escull el guanyador del concurs, el premi del qual és la gravació d'una maqueta als estudis de la Sala Salamandra.

com succeeix en altres àmbits, no hi havia a la programació de les festes una oferta adreçada específicament a nois i noies entre 12 i 16 anys. I a partir d'aquí els consellers i conselleres van formular la proposta d'organitzar un concert de les següents característiques:

- En un horari apropiat per a nois i noies d'aquestes edats.
- On no es permeti el consum de begudes alcohòliques.
- En un espai públic ben comunicat amb transport públic de la ciutat.
- Amb grups de música constituïts amb nois i noies dels centres educatius de Secundària de la ciutat.”

Des de l'any 2008 *l'Hospisona* s'ha realitzat a la Sala Salamandra, a partir de les 18h d'un diumenge, i amb les característiques dissenyades pels mateixos nois i noies. Durant aquests vuit anys han estat els mateixos consellers i conselleres els que han buscat els grups de música, s'han coordinat i han preparat el programa, han elaborat la propaganda i la difusió del concert, i durant el mateix concert també s'han encarregat del muntatge, la infraestructura i el manteniment de l'ordre. Actualment els dinamitzadors d'aquest grup són l'Amàlia Gironès i el Víctor Gómez i els objectius específics que es treballen en cada convocatòria són:

- Fomentar el coneixement i la relació entre els alumnes dels diferents centres educatius de la ciutat.
- Afavorir que els nois i noies assumeixin responsabilitats i aprenguin a autogestionar l'ús del seu temps lliure, potenciant una actitud activa i constructiva.
- Donar valor a la creativitat musical, el coneixement del llenguatge musical, el treball en conjunt i la disciplina de treball que exigeix tocar en un grup musical i participar en un concert d'aquest tipus.

Un altre moment important per al Consell de Nois i Noies de Secundària va ser el curs 2008-2009, en què es va produir una reducció i reorganització dels grups que s'ha mantingut fins ara.⁵ Van

⁵ Actualment, el curs 2015-2016, els consellers i conselleres de Secundària estan

24) EL CONSELL DE NOIS I NOIES DE L'HOSPITALET

desaparèixer el grup d'Immigració (per finalització del projecte) i el de Relació entre Centres, aquest darrer per la inviabilitat dels objectius plantejats.

Entre els objectius no assolits pel Consell de Nois i Noies aquest és segurament un dels més sorprenents, atesa l'enorme difusió d'Internet i les tecnologies de la comunicació entre els adolescents. Durant 4 cursos va funcionar un grup de treball, anomenat *Fòrum on-line*, l'objectiu del qual era posar i mantenir en funcionament una plataforma d'informació i comunicació virtual (en forma de grup), on els consellers i conselleres poguessin anar exposant i compartint la seva experiència i, alhora, promoure la difusió de l'activitat del Consell entre altres nois i noies, que així també podien opinar i participar del projecte. La plataforma, però, no va acabar de funcionar mai. En l'anàlisi de les causes d'aquest fet, s'han considerat diversos factors. En primer lloc, en tractar-se el Consell de Nois i Noies d'un organisme municipal, la plataforma havia de penjar de la web de l'Ajuntament, el funcionament de la qual està sotmesa a uns criteris incompatibles amb l'agilitat i espontaneïtat que els nois i noies esperaven. En segon lloc, per a la comunicació interna dels consellers entre ells mateixos i, fins i tot, amb els dinamitzadors de cada grup, s'han acabat imposant altres mitjans més àgils i propers als nois i noies, especialment el WhatsApp i, en alguns casos, també el correu electrònic. En tercer lloc, per contrarrestar l'agilitat i immediata d'aquests mitjans caldria una plataforma enormement potent en qualitat, quantitat i actualitat de la informació, que exigeix una dedicació que els consellers i conselleres no estan disposats a tenir. Alhora, l'opció que aquesta sigui una tasca del dinamitzador del grup tampoc no té cap sentit quan es tracta justament de la participació dels nois i noies... Sense cap mena de dubte aquest és un aspecte del projecte del Consell de Nois i Noies en el qual segur que encara hi ha molt camí per recórrer. De moment, com a espai de debat i intercanvi d'experiències, la celebració del Segon Plenari o Plenari Intern —una trobada presencial de tots els consellers i conselleres a mig curs, amb un fort caràcter lúdic i informal— serveix per compartir el treball i les experiències de cada grup.

portant a terme un procés participatiu per valorar el funcionament del Consell i introduir-hi, si ho consideren, noves modificacions.

El curs 2008-2009, alhora que es reorganitzaven els grups, també es va introduir un nou criteri en el seu funcionament, en el sentit de situar com a dinamitzador de cada un d'ells una persona diferent que, a més a més de formació i capacitació a nivell pedagògic, tingué un alt grau d'expertesa en l'àmbit professional relacionat amb l'activitat del grup. Concretament, es tractava d'un arquitecte per al grup d'Espai Públic, Medi Ambient i Coneixement de la Ciutat; una dinamitzadora cultural per al grup d'Oci i Ús del Temps Lliure; i una experta en comunicació i participació en el grup de Mitjans de Comunicació. L'acompanyament des del coneixement tècnic i especialitzat als nois i noies en els projectes que desenvolupen, cada vegada més complexos, a més a més de facilitar la relació amb els col·laboradors de l'administració de cada projecte, és sobretot un al·licient afegit per als nois i noies i millora la qualitat de la dinamització dels grups. Per part dels nois i noies aquest fet és valorat molt positivament, ja que veuen la participació al consell com una forma de complementar la seva formació acadèmica. Potser allà on més s'ha notat aquest canvi de plantejament ha estat en el Grup d'Espai Públic, Medi Ambient i Coneixement de la Ciutat, on la dinamització del grup a càrrec d'arquitectes amb una trajectòria professional vinculada simultàniament a la docència universitària i a la intervenció arquitectònica a l'Hospitalet, com són l'Emili Hormías, la Sandra Bestraten i el Roger Riera, ha permès desenvolupar projectes de notable complexitat. Vegem, a tall d'exemple, algunes de les activitats descrites en l'*Informe del Primer Trimestre*, corresponent al curs 2009-2010, en què van dinamitzar la participació del CNIiN en el projecte de remodelació de la plaça Puig i Gairalt, del barri de Sant Josep:

Quadre 3: Fragment de l'Informe de Treball del Primer Trimestre, curs 2009-2010, del Grup d'Espai Públic, Medi Ambient i Coneixement de la Ciutat

ACTIVITATS DE PERCEPCIÓ GENERAL DE L'ESPAI PÚBLIC:

3.1. ENTREVISTES URBANES (18 de novembre de 2009). Per desenvolupar aquesta activitat, els nois i noies es van dividir en dos grups. Una part va assistir a una visita a l'Associació de Veïns del barri de Sant Josep i la resta van participar en una col·laboració amb

l'estudi "Percepció i ús de l'espai públic al barri de Bellvitge de l'Hospitalet" que està elaborant la Universitat Autònoma de Barcelona conjuntament amb la Diputació de Barcelona. Un cop acabades les activitats, els consellers i conselleres van posar en comú les seves experiències.

3.1.1 VISITA A L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DEL BARRI DE SANT JOSEP.

La visita va permetre conèixer com funciona aquest col·lectiu i quines activitats desenvolupen per tal que els consellers i conselleres puguin aprofundir en les dinàmiques de participació ciutadana. Els consellers i conselleres van explicar la seva proposta per a la plaça Puig i Gairalt i van escoltar les opinions al respecte de membres de l'Associació de Veïns. Aquests els van explicar quin tipus d'espai públic troben a faltar i quin volen incentivar al seu barri. A l'activitat ens van acompanyar dues tècniques de L'Hospitalet 2010 com a representació dels organismes de planejament urbà municipals, els quals també van donar-nos el seu punt de vista. L'activitat va ser gravada en vídeo per part de l'Associació de Veïns. L'objectiu principal de l'activitat va ser poder reflectir les voluntats dels ciutadans a la proposta definitiva de la plaça.

3.1.2 COL-LABORACIÓ EN L'ESTUDI "PERCEPCIÓ I ÚS DE L'ESPAI PÚBLIC".

En paral·lel els consellers i conselleres van participar en l'estudi que la Diputació de Barcelona i la Universitat Autònoma de Barcelona estan desenvolupant sobre el barri de Bellvitge. Es van reunir amb Daniel Garcia, arquitecte, i Laura Villaplana, sociòloga de la Diputació, i van realitzar dues activitats. La primera va consistir a situar sobre un plànol del barri els diferents usos de l'espai públic: les zones d'oci, els itineraris de vianants habituals, els punts conflictius,

els punt de reunió, etc. D'aquesta manera, anaven sorgint els temes de debat per a l'activitat posterior que consistia a dialogar amb els consellers i conselleres sobre els punts forts i punts febles de l'espai públic, tant a nivell sociològic com urbanístic. El debat sobre l'espai públic va ser enregistrat mitjançant una gravadora. Finalment el nostre grup va elaborar un qüestionari per fer les seves pròpies entrevistes sobre l'espai públic i va pensar quines persones havien de ser entrevistades i per conèixer millor l'opinió dels usuaris d'aquest nou espai públic.

3.2. SORTIDA ACCESSIBLE (16 de desembre de 2009). La segona activitat del nostre grup va consistir en una visita a l'exposició "La mirada de la persona con discapacidad física y el mundo que lo rodea" al Centre Cultural Collblanc-Torrassa, organitzada per M3 Serveis Socials de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat i l'Associació de Discapacitats Físiques de l'Hospitalet de Llobregat. Posteriorment van realitzar una passejada pels carrers comercials del barri guiats per membres d'aquests col·lectius amb diversitats funcionals.

3.2.1 VISITA A L'EXPOSICIÓ "LA MIRADA DE LA PERSONA CON DISCAPACIDAD FÍSICA Y EL MUNDO QUE LO RODEA". La visita va permetre als consellers i conselleres del nostre grup rebre una sensibilització sobre la realitat del dia a dia de les persones discapacitades. Els col·lectius que ens acompanyaven van aprofitar per explicar-nos les seves problemàtiques a nivell social i que no queden plasmades en les fotografies de l'exposició.

3.2.2 EXPERIMENTACIÓ DE LA DISCAPACITAT. Un cop acabada la visita a l'exposició, els nois i noies van sortir a passejar per la ro-

dalia del centre cultural. Els nois i noies del nostre grup, fent servir cadires de rodes cedides per la Càtedra d'Accessibilitat de Vilanova de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), van sortir del centre cívic i van arribar a la Plaça Espanyola on van provar d'entrar als diferents comerços i accedir a l'església mitjançant la rampa existent. Un cop allà van seguir fins al carrer Mas, on van observar diferents problemàtiques a nivell d'accessibilitat com l'amplada de les voreres o la correcta disposició del mobiliari urbà. L'activitat va ser enregistrada per Discapacidad TV, una televisió que emet a nivell nacional i iberoamericà. El principal objectiu d'aquesta activitat va ser conèixer les dificultats de mobilitat de les persones amb discapacitat, de cara a poder aplicar un disseny més accessible a la proposta de plaça.

Al llarg d'aquests més de deu cursos d'experiències, els projectes desenvolupats pel Consell de Nois i Noies de Secundària han estat:

1. Participació en el projecte Camí Escolar Segur del barri de Collblanc-Torrassa. (2002-2004)
2. Participació en la celebració dels 25 anys d'ajuntaments democràtics. (2002-2003)
3. Participació en el programa de ràdio *La Vida al Dia*, en col·laboració amb Ràdio l'Hospitalet. (2002-2011)
4. Campanya de sensibilització sobre els nouvinguts. (2002-2006)
5. Col·laboració en el projecte *L'H2010*. (2004-2005)
6. Proposta de millora del recorregut i la freqüència del Nitbus. (2004-2005)
7. Projecte de remodelació de la Plaça Ibèria, en col·laboració amb l'Agència de Desenvolupament Urbà. (2004-2006)
8. Disseny de murals per a mitgeres, en col·laboració amb l'Àrea de Serveis Municipals i Manteniment de la Via Pública de l'ajuntament i el Taller PubillaKases. (2004-2006)
9. Cibus: Rutes urbanes per l'Hospitalet, en col·laboració amb el Museu de l'Hospitalet. (2006-2008)
10. *L'Hospisóna*, en col·laboració amb l'Àrea de Cultura i Casa de la Música-Salamandra. (2006-2016)
11. Projecte de remodelació de la plaça Puig i Gairalt en col·laboració amb l'Agència de Desenvolupament Urbà. (2008-2010)

12. Projecte de zones de joc amb pilota en espais públics, en col·laboració amb l'Àrea de Serveis Municipals i Manteniment de la Via Pública de l'ajuntament. (2010-2011)
13. Projecte per fer de vianants diversos carrers en col·laboració amb l'Àrea de Serveis Municipals i Manteniment de la Via Pública de l'ajuntament. (2010-2012)
14. QR/CS, cultura a Secundària, en col·laboració amb l'Àrea de Cultura. (2013-2016)
15. L'Hort Urbà de Can Boixeres, en col·laboració amb la Creu Roja de l'Hospitalet. (2014-2015)
16. Assistència a l'Observatori de la Infància de l'Hospitalet. (2015-2016)
17. Desmuntatòpics, en col·laboració amb ElParlante. (2011-2016)

El darrer d'aquests projectes, anomenat *Desmuntatòpics*, va ser condecorat l'any 2014 amb un dels VI Premis per a la Diversitat en l'Audiovisual que atorga el Consell de l'Audiovisual de Catalunya a aquells programes, produccions o iniciatives audiovisuals que reflecteixen millor la diversitat cultural de la nostra societat. *Desmuntatòpics* és un projecte que porta a terme el Grup de Mitjans de Comunicació del Consell de Nois i Noies de Secundària, dinamitzat per Montse Torres, amb la col·laboració de l'Associació El Parlante. La seva finalitat, explica Montse Torres, és "capacitar els nois i noies perquè, a partir de l'ús de les noves tecnologies, especialment el vídeo i les xarxes socials, puguin combatre els rumors i estereotips construint-ne una nova visió o una contravisió." Es tracta de treballar per tal que els nois i noies es formin una mirada pròpia sobre la realitat social de l'Hospitalet, a partir de debats horitzontals i de l'anàlisi crítica dels mitjans de comunicació massiva.

La proposta es basa en la realització per part dels nois i noies d'un o diversos petits vídeos cada curs que els faci pensar i reflexionar sobre alguns tòpics o estereotips. Els tòpics treballats fins ara han tingut a veure amb la diversitat cultural i, concretament, amb la percepció de l'ús dels serveis socials, la sanitat i l'espai públic per part dels nouvinguts, les relacions de gènere o l'ús de les noves tecnologies i xarxes socials.

30) EL CONSELL DE NOIS I NOIES DE L'HOSPITALET

Aquest curs 2015-1016 *Desmuntatòpics* està treballant sobre els estereotips existents al voltant de la bellesa. "Estem analitzant els models de bellesa que transmeten els mitjans de comunicació, els tòpics que estan presents entorn a la imatge personal i quines repercussions es deriven de tot plegat", explica Montse Torres. Als nois i noies els agrada especialment el treball d'aquest grup perquè comporta molts moments d'intensa relació personal entre ells i amb la dramatització dels personatges que ells mateixos creen expressen inquietuds i emocions pròpies. El projecte, a més a més, els permet aprendre a usar la càmera, el trípod, el micròfon i els programes d'edició de manera bàsica, així com les eines per fomentar la participació en xarxes socials i mitjans digitals.

Un cop realitzats, els vídeos són penjats a la pàgina web de l'ajuntament. A més a més, es difonen a tots els centres educatius de Secundària de la ciutat acompanyats d'una Guia Didàctica per tal que també puguin ser treballats als centres.

Tots els projectes que desenvolupa el Consell de Nois i Noies de Secundària tenen alguns trets en comú. Per exemple, ja he dit que tots requereixen de la col·laboració de diversos àmbits de l'administració municipal i, en molt casos, comporten la col·laboració amb altres entitats ciutadanes. Però segurament el tret comú més rellevant és que totes les intervencions responen a la demanda inicial que havien formulat els mateixos consellers i conselleres: volien participar *font*. En el seu estudi sobre la participació infantil, Anna Novella analitza i caracteritza els diferents nivells en què es pot produir la participació dels infants en la seva comunitat.⁶ L'autora distingeix quatre nivells de participació, de menor a major grau d'implicació i complexitat: la participació simple, la consultiva, la projectiva i la metaparticipació. "A partir d'aquest tercer nivell —escriu Novella—, l'infant ja no és simple consumidor d'una proposta, ni participa per fer sentir la seva veu. En aquests tipus de participació, l'infant forma part del projecte i es converteix en l'agent actiu. Convertir-se en agent significa sentir-se corresponsable del projecte i entendre que la implicació és important perquè aquest es

⁶ NOVELLA, Ana (2009). *La participación dels infants a la ciutat des del Consell d'Infants*, Barcelona (Infància i Adolescència: 2), pàg. 65.

desenvolupi i prengui forma. En aquest tipus de participació s'exerciten tot tipus de competències que fan possible implicar-se de manera cooperativa i autònoma. La participació projectiva suposa no només fer coses amb les paraules, sinó que ara es passa a l'acció, a la transformació de la realitat propera i immediata." (Novella 2009: 73). Els nois i noies de l'Hospitalet van apostar des del començament per formes de participació complexes i aquest fet ha esdevingut amb el temps un tret d'identitat del Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet. Però aquestes formes de participació tenen, al costat de les seves virtuts, també algunes dificultats.

L'experiència del Consell de Nois i Noies demostra que participar *fent*, projectant, prenent consciència i responsabilitat de la pròpia participació, engresca i és un antídote contra l'apatia i la indiferència.⁷ Els nois i noies —i amb els infants aquest tret encara s'accentua més— volen una participació activa i se senten satisfets i escoltats quan veuen el resultat de la seva feina. Aquesta necessitat de realitzar i visualitzar la seva participació té a veure amb la vivència del temps i la llunyania del 'demà' pròpia de la seva edat, però també amaga una certa desconfiança cap a la capacitat de resposta dels adults i potser, sobretot, dels adults amb responsabilitats en les administracions públiques. Sigui com sigui, el cert és que aquest és un dels aspectes fonamentals per entendre la vivència positiva que tenen els nois i noies de la seva participació al Consell de Nois i Noies.

Un altre aspecte positiu d'aquesta manera de treballar és que el Consell de Nois i Noies ha tingut una interlocució directa amb moltes persones adultes, amb molts treballadors de l'ajuntament, molts tècnics i polítics que també s'han enriquit amb les aportacions dels nois i noies. Durant els primers anys del Consell de Nois i Noies de Secundària va ser particularment intensa la col·laboració amb els arquitectes i tècnics municipals de l'Agència de Desenvolupament Urbà i l'Oficina de L'Hospitalet 2010, els quals van

⁷ L'experiència d'aquests primers anys del Consell de Nois i Noies Secundària va ser resumida en un article escrit per Montserrat Company i Carolina Batet: "Vincularse a la ciudad durante la adolescencia: el Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet", *Cuadernos de Pedagogía*, n. 333, 2004.

32) EL CONSELL DE NOIS I NOIES DE L'HOSPITALET

mostrar-se sempre disposats i a treballat amb els nois i noies i que, en més d'una ocasió, els van reconèixer les aportacions realitzades.

Tanmateix —i aquesta és l'altra cara de la moneda— cal esmentar que el fet d'haver de plantejar projectes de participació real i amb una certa viabilitat, obliga a treballar amb un nivell de previsió i de complicitat amb els responsables municipals de cada un dels projectes que moltes vegades limita o condiciona l'espontaneïtat de la participació dels nois i noies. Tenint en compte les dinàmiques de funcionament de l'administració pública, es tracta d'una tasca complexa, que només és possible si existeix un alt grau de professionalitat entre tots els que hi participen, siguin els dinamitzadors que treballen directament amb els nois i noies o els tècnics de les àrees implicades. I que en darrer terme no seria possible sense la clara voluntat política dels seus responsables. Tot i així es produeixen a vegades moments de decepció, de falta de receptivitat i d'incomunicació. Moments en què els ritmes de treball són diferents, en què no s'utilitzen les mateixes paraules, en què els objectius dels uns i dels altres no es troben. Els educadors que treballem amb els nois i noies hem de saber convertir aquests moments en oportunitats d'aprenentatge, en experiències que no resultin definitivament frustrants.

El Consell de Nois i Noies de Primària

El curs 2004-2005 va ser un curs important per al Consell de Nois i Noies. A més a més de pràcticament doblar-se la participació dels centres educatius de Secundària en el projecte, es va constituir per primera vegada el Consell de Nois i Noies de Primària.

El treball ja havia començat el curs anterior, amb una sèrie de trobades amb els centres educatius per tal de dissenyar el funcionament del nou òrgan de participació. Es va decidir aleshores de fixar una estructura que no havia estat utilitzada encara a cap municipi de Catalunya, però que creïem que podia funcionar: hi hauria, de fet, un únic Consell de Nois i Noies, del qual penjaríen dos grups amb dues dinàmiques diferents —Primària i Secundària— però que tanmateix celebrarien conjuntament els dos plenaris principals del curs (el de constitució i el de tancament).

Quadre 4: Escoles que han participat en el Consell de Nois i Noies de Primària

CENTRES PÚBLICS	CENTRES CONCERTATS
Escola Sant Josep E. Pi*	CE Joan XXIII
Escola La Marina	CE Fax
Escola Joan Maragat*	CE Alogre
Escola Palufat Sant Jordi	CE Sant Jaume de la FEP
Escola Folch i Torres*	CE Canigó*
Escola Santiago Ramón y Cajal	CE Santa Marta
Escola La Carpa*	CE Pare Enric d'Ossó
Escola Joaquim Ruyra*	CE Jaume Balmes
Escola Milagros Consarnou*	CE Tecla Sala
Escola Prat de la Manta*	
Escola Pau Vila	
Escola Menéndez Pidal	
Escola Màrius Torres	
Escola Pere Lluís	
Escola Pau Sans	
Escola Bernat Metge	

*Actualment no en formen part

Segurament la principal diferència entre el Consell de Nois i Noies Secundària i el de Primària (a part d'algun aspecte organitzatiu que ja veurem), és que en el cas de Primària es va voler des d'un principi que la relació i el paper dels centres educatius fos encara més important que en el de Secundària, on a vegades la implicació dels centres —o la seva capacitat de fer partícips de l'experiència a altres alumnes— s'ha vist condicionada per la pròpia concepció i organització de l'educació secundària.

L'elaboració del projecte per a Primària va partir de la consideració que la participació del Consell de Nois i Noies podia significar per a moltes escoles una possibilitat d'aplicació o aprofundiment de pràctiques de participació dels seus alumnes en el propi marc escolar. És per això que la posada en marxa del projecte es va acompanyar de l'edició i la presentació als centres educatius que ho van desitjar d'un material pedagògic per a la utilització de l'assemblea (de centre, de cicle, de classe) com a instrument de participació formal a les escoles, de manera que els nens i nenes que resultessin posteriorment escollits com a consellers i conselleres poguessin ser-ho realment en *representació* dels seus companys.

34) EL CONSELL DE NOIS I NOIES DE L'HOSPITALET

Per tal de donar valor a aquesta idea de *representativitat* i implicar en el projecte el major nombre d'infants possible, des del Consell de Nois i Noies també es proporciona als mestres tutors dels consellers i conselleres la informació i els recursos necessaris per tal que puguin seguir la feina que realitzen els infants i acompanyar-los en el moment en què l'exposen a la classe i hi fan propostes d'intervenció. Aquest acompanyament permet en diversos moments aprofitar la participació en el projecte per treballar alguns dels conceptes i instruments clau de la participació democràtica, com ara les assemblees, l'elecció de representants (formes i criteris), la representativitat, el consens, les majories/minories, els acords...

Igualment per facilitar la participació directa de la resta dels nens i nenes de l'escola (o del Cicle Superior almenys), el projecte que porta a terme cada curs el Consell de Primària incorpora diverses activitats en què es requereix la implicació de la classe. Així, per exemple, quan el Consell de Nois i Noies va participar en el disseny i la construcció d'un hort urbà al barri de la Torrassa, el curs 2011-2012, totes les classes de 5è i 6è de les quals procedien els consellers i conselleres hi van col·laborar produint el planter que s'utilitzaria a l'hort, o el curs 2013-2014, els textos que es van elaborar per a l'exposició permanent del Museu d'Història de l'Hospitalet i les activitats per a la seva Guia Familiar, van ser seleccionats entre els treballs realitzats prèviament a les mateixes classes dels consellers i conselleres, fet que va exigir una implicació molt activa per part dels mestres i un temps important de dedicació dins l'horari lectiu. En altres casos, la participació de la classe té un caràcter més consultiu (com la resposta d'una enquesta) o informatiu (col·laboració en una acció de diagnòsi, per exemple).

Des del Consell de Nois i Noies, la participació dels infants de Primària a la ciutat s'ha realitzat mitjançant la figura de l'*Encàrrec*: una proposta de participació en un àmbit concret plantejada per l'alcalde o l'alcaldesa als infants en el primer plenari del curs, el resultat de la qual es mostra al darrer plenari del mateix curs. D'aquesta manera s'ha aconseguit que els nens i nenes hagin vist sempre el *resultat* de la seva participació, hagin vist l'assumpció de la seva proposta per part de l'administració municipal i com aquesta

es portava a terme. Aquest resultat s'ha visualitzat doncs en el que hem anomenat *l'Acció de Millora*.

El tema que es treballa cada curs i la forma de *l'Encàrrec* s'acorda prèviament entre els responsables del Consell de Nois i Noies, la regidoria d'Educació i l'àrea o servei municipal del qual és competència, per tal de poder elaborar una didàctica apropiada i assegurar-ne la viabilitat. Es prioritza, per tant, el resultat del procés participatiu i la seva visibilització per part dels nois i noies. Excepte el primer curs de funcionament, la responsable directa del CNiN Primària durant tots aquests anys ha estat la Susagna Escardíbul, que a més a més de dissenyar les didàctiques de cada curs i cuidar-se de bona part dels aspectes organitzatius, també ha dinamitzat la majoria dels grups treballant directament amb els infants, tasca que ha fet amb el suport en diferents moments de la Montserrat Bosch, la Montse Torres i el Víctor Gómez.

Els *Encàrrecs* que ha desenvolupat el Consell de Nois i Noies Primària i *l'Acció de Millora* amb què han culminat són els següents:

Quadre 5: Projectes desenvolupats pel Consell de Nois i Noies Primària

CURS	NOM DE L'ENCÀRREC
2004-2005	Juguem al carrer!
OBJECTIUS	-Recuperar el carrer com a espai de joc -Recuperar, amb l'ajuda dels avis i les àvies, jocs tradicionals perduts
ACCIÓ DE MILLORA	Plantar a diverses espais de la ciutat elements de jocs tradicionals al carrer (xarranca, tres en línia, cameres...).
2005-2006	Viu la Festa Major
OBJECTIUS	-Participar en l'organització de la Festa Major de les diferents barriades de la ciutat
ACCIÓ DE MILLORA	Incloure una activitat proposada pel CNiN en el programa de les festes

36) EL CONSELL DE NOIS I NOIES DE L'HOSPITALET

2006-2007	Fora barreres!
OBJECTIUS	-Facilitar la mobilitat de persones amb discapacitats físiques -Conèixer com funciona l'Àrea de Via Pública de l'ajuntament
ACCIÓ DE MILLORA	Decidir en quins semàfors era prioritari situar senyals acústiques per a persones cegues i participar en la col·locació
2007-2008	Ens movem per L'Hospitalet
OBJECTIUS	-Promoure el transport públic -Conèixer els serveis públics de tots els barris
ACCIÓ DE MILLORA	Pensar i dissenyar un cartell per a les marquesines dels autobusos amb un eslogan de promoció del transport públic i un mapa on es localitzen els serveis públics i d'interès assequibles des de cada marquesina
2008-2009	Fem salut a la ciutat
OBJECTIUS	-Promoure hàbits de salut a la ciutat -Conèixer les funcions i els objectius de l'Oficina Municipal d'Informació al Consumidor
ACCIÓ DE MILLORA	Dissenyar una campanya d'hàbits saludables a la ciutat en col·laboració amb l'OMIC
2009-2010	Anem a veure la tele!
OBJECTIUS	-Proposar millores en la franja infantil de la Televisió Pública de L'Hospitalet -Conèixer com funciona la Televisió Pública de L'Hospitalet
ACCIÓ DE MILLORA	-Realitzar un programa de debat a TV LH sobre la participació dels nens i nenes a la ciutat
2010-2011	El nom del meu carrer
OBJECTIUS	-Conèixer el nomenclàtor de L'Hospitalet i les seves característiques
ACCIÓ DE MILLORA	Escollir el nom i fixar la placa d'una plaça de la ciutat

2011-2012	Fem un hort urbà per a l'Hospitalet
OBJECTIUS	-Dissenyar i posar a punt un hort en un espai urbà de la ciutat -Aprendre tècniques horticoles dels avis i les àvies -Col·laborar amb el Casal d'Avis que gestionarà l'hort
ACCIÓ DE MILLORA	Posada en funcionament d'un hort urbà
2012-2013	Viu l'esport net
OBJECTIUS	-Promoure bons hàbits en la pràctica de l'esport i, especialment, entre els adults (pares i mares) que van a veure competicions esportives infantils
ACCIÓ DE MILLORA	Disseny d'una campanya específica amb el Consell Esportiu Municipal
2013-2014	Un museu també pels infants
OBJECTIUS	-Adaptar l'exposició permanent del Museu d'Història de L'Hospitalet al públic familiar
ACCIÓ DE MILLORA	-Escriure els textos del museu de manera que els puguin entendre els nens i nenes -Dissenyar una Guia d'Activitats per al nens i nenes que visiten el Museu -Dissenyar diferents elements d'interactivitat per completar l'exposició
2014-2015	Coneix i practica els drets de l'infant
OBJECTIUS	-Conèixer la Declaració dels Drets dels Infants coincidint amb la celebració del 25è Aniversari de la Convenció pels Drets de l'Infants
ACCIÓ DE MILLORA	-Redactar i presentar a l'alcaldeessa un informe sobre la situació dels drets dels infants a L'Hospitalet

38) EL CONSELL DE NOIS I NOIES DE L'HOSPITALET

2015-2016	Més participació! Creem la bústia del Consell i col·laborem amb la Xarxa de Biblioteques de la ciutat
OBJECTIUS	-Participar en la millora de les biblioteques de L'Hospitalet -Millorar la participació dels infants a la ciutat
ACCIÓ DE MILLORA	-Participació en la confecció dels fons de les Biblioteques Municipals de L'Hospitalet -Disseny, distribució i proposta de funcionament de la Bústia del Consell de Nois i Noies

Com es pot apreciar en aquest llistat, les *Accions de Millora* que han realitzat els consellers i conselleres de Primària són prou significatives i permeten que, a poc a poc, els infants es vagin fent presents en diferents espais de la ciutat, que es transforma així a partir de la seva mirada. La petjada de la seva intervenció es fa a més ben visible perquè sempre va acompanyada del logotip del consell:

Tanmateix, el llistat encara adquireix més significat si tenim en compte alguns trets característics que potser no es fan evidents al primer cop d'ull. D'entrada cal destacar que el Consell de Nois i Noies ha participat en temes enormement diversos entre ells que, en termes de gestió i organització de l'administració municipal, impliquen una gran transversalitat. Malgrat que el CNiN és un projecte impulsat des de la regidoria d'Educació, els consellers i conselleres

han entrat a pràcticament totes les regidories i àrees de gestió de l'ajuntament de la ciutat, els responsables, polítics i tècnics de les quals s'han hagut d'asseure, escoltar i treballar amb els consellers i conselleres. Aquest és un aspecte clau del CNiN, no només perquè es tracta d'un procés enormement enriquidor per als infants, sinó també perquè els nens i nenes han pogut incidir en el treball quotidià dels qui governen i gestionen la ciutat.

En aquest sentit un dels aspectes més reveladors de l'evolució del CNiN és constatar el canvi experimentat en la receptivitat del projecte per part dels responsables polítics i el personal tècnic del conjunt de regidories de l'ajuntament: si durant els primers anys del CNiN es requeria d'un temps per coordinar-se, concretar moments de trobada, posar fil a l'agulla i engegar projectes (i en alguns casos fins i tot de la interlocució d'algun responsable polític...), actualment la receptivitat per part de la majoria de les àrees de l'ajuntament és molt més positiva i els mecanismes de col·laboració molt més fàcils.

El segon aspecte del llistat que val la pena destacar és que molts dels projectes desenvolupats han comportat la col·laboració del CNiN amb altres entitats o associacions de la ciutat. Aquest ha estat un fet buscat deliberadament, des del criteri que el coneixement i l'empatia amb aquells ciutadans i ciutadanes que ja participen, que formen part del teixit associatiu de la ciutat, és una gran escola de formació en la participació per als nens i nenes. A més a més, aquesta també és una manera, altra vegada, de fer arribar l'opinió i la visió dels infants a aquestes entitats i associacions formades majoritàriament per adults. Especialment interessant ha estat la col·laboració amb la gent més gran, bé a través d'alguna de les seves entitats (particularment els casals d'avis), bé de forma individual (com a avis i àvies dels consellers i conselleres). Nens i nenes i avis i àvies han manifestat en més d'una ocasió una visió molt semblant dels mateixos problemes i la comunicació entre ells ha estat sempre extraordinàriament fàcil i enriquidora.

Vegem, a tall d'exemple, el desenvolupament del projecte dut a terme el curs 2006-2007, en què els consellers i conselleres van participar en la millora de l'accessibilitat i la mobilitat a la ciutat.

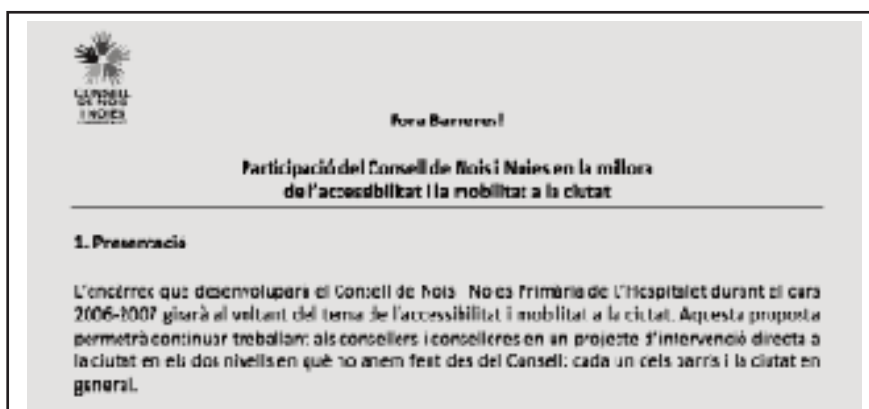
40) EL CONSELL DE NOIS I NOIES DE L'HOSPITALET

El projecte va començar amb l'*Encàrrec* de l'alcalde, que els va arribar de dues maneres. En primer lloc, durant la celebració del plenari de constitució, en què l'alcalde els el va explicar directament, i en una segona ocasió, per escrit, en una carta que els consellers i conselleres van llegir durant la primera de les sessions de treball en grup. En aquella carta l'alcalde deia:

"Aleshores ja us vaig explicar —referint-se al plenari—, que des del Consell de la Gent Gran ens han demanat de treballar conjuntament amb vosaltres per tal que els ajudeu a millorar l'accessibilitat a la nostra ciutat. Us agrairia molt que hi poguéssiu col·laborar. Vorerés massa altes, semàfors que duren massa poc, parcs o serveis als quals és difícil arribar, carrers amb les voreres massa estretes... Vosaltres que camineu per la ciutat, que us moveu moltes vegades sense agafar el cotxe, ens podríeu ajudar a trobar els 'punts negres' de cada barri. Segur que si busqueu la col·laboració dels vostres companys i companyes de l'escola, l'estudi encara serà molt més complet i ens fareu veure coses de les quals, nosaltres, que anem sempre amb pressa d'un lloc a l'altre i agafem tan sovint el cotxe, no ens hem adonat."

La formulació de l'*Encàrrec*, per tant, ja introdueix els objectius i alguns aspectes metodològics que després s'aniran aplicant i que la dinamitzadora del projecte presenta paral·lelament per escrit als mestres i equips directius de les escoles que hi participen:

Quadre 6: Didàctica del projecte 'Fora Barreres!' presentada als mestres dels consellers i conselleres de Primària el curs 2006-2007

Fora Barreres!

Participació del Consell de Nois i Noies en la millora de l'accessibilitat i la mobilitat a la ciutat

1. Presentació

L'encàrrec que desenvoluparà el Consell de Nois i Noies Primària de l'Hospitalet durant el curs 2006-2007 girarà al voltant del tema de l'accessibilitat i mobilitat a la ciutat. Aquesta proposta permetrà continuar treballant als consellers i conselleres en un projecte d'intervenció directa a la ciutat en els dos nivells en què ho anem fent des del Consell: cada un dels barris i la ciutat en general.

42) EL CONSELL DE NOIS I NOIES DE L'HOSPITALET

Sessió	Activitat
Primer Plenari. Notificació de l'encàrrec per part de l'Alcalde. Constitució Consell de Nois i Noies / Octubre	
Sessió consellers/res Novembre	Fora barreres! Enmarcar la metodologia de treball amb el col·lectiu de gent gran. Què és 'accessibilitat'? A qui afecta? De qui és responsabilitat?
Sessió consellers/res Desembre	Fora Barreres! Anàlisi dels itineraris habituals.
Sessió consellers/res – gent gran . Gener	Coneguem el Casal de Gen; gran del barri. Una volta pel barri de la mà de la gent gran. Preocupacions, necessitats compartides.
Febrer. Trobada Col·lectiva Consell nois i noies - gent gran – Ajuntament	
Sessió consellers/res – gent gran . Març	Anàlisi cartografia i elaboració de la fitxa per a les escoles.
Sessió consellers/res – gent gran . Març	Treballem la fitxa i analitzem dos/tres itineraris del barri.
Sessió consellers/res – gent gran . Abril	Anàlisi dels recorreguts.
Sessió consellers/res. Abril	Anàlisi dels recorreguts.
Sessió consellers/res – gent gran . Maig	Preparació del retorn a les escoles.
Sessió consellers/res – gent gran . Maig	Preparació del Plenari tancament.
Finals maig, començaments juny. II Plenari de tancament. Exposició del treball realitzat.	

A partir d'aquí els nois i noies comencen a treballar en cada un dels seus grups, començant amb l'anàlisi dels recorreguts que realitzen quotidianament a la ciutat des del punt de vista de l'accessibilitat i una visita al Casal de la Gent Gran del seu barri, amb el qual col·laboraran.

Durant el mes de gener els consellers i conselleres demanen la col·laboració de la resta dels nens i nenes de les classes de 5è i 6è, els quals han d'omplir una fitxa sobre accessibilitat, preparada específicament per a cada un dels barris de la ciutat:

Quadre 7: Fitxa de diagnosi sobre l'accessibilitat per treballar a les escoles.

Nom de l'escola:

Fora d'Escola

Participació del Consell en Mòdul Múltip

Indicadors d'accessibilitat requerides

1. Disponibilitat de participació de tots els nens i nenes
2. Agendes d'activitats que tinguin en compte les necessitats d'accessibilitat
3. Disponibilitat de places preferents al taller
4. Establiment de normes (pels grups amb la família...) (Reserves d'espais i materials que facin i evitin)
5. Accions i mesures que tinguin en compte les necessitats d'accessibilitat dels nens i nenes amb necessitats específiques

Escola: _____ **Nom i cognoms:** _____

Tribunal d'avaluació	Molt	Eso	Molt
1. El taller tingué un bon desenvolupament i participació de tots els nens i nenes			
2. Els nens i nenes van fer bona feina i van participar amb els seus companys			
3. Els nens i nenes van treballar amb els seus companys i van treballar amb els seus companys			
4. La manera de treballar al taller va ser molt bona i va ser molt bona			
5. Quan els nens i nenes van treballar al taller			
Comentaris i observacions	Assessor: Fina		
(L'assessor/a podrà escriure comentaris, notes en qualsevol moment o problemes que surtin)			

Després de recollir la diagnosi feta pels seus companys, els consellers i conselleres van dedicar unes sessions de treball a analitzar-ne els resultats.

I finalment, van presentar l'informe elaborat a l'alcalde i al regidor de Via Pública de la ciutat durant la celebració del plenari final. Aquesta és una síntesi del contingut de l'informe:

44) EL CONSELL DE NOIS I NOIES DE L'HOSPITALET

Quadre 8: Síntesi de l'informe sobre accessibilitat del Consell de Nois i Noies Primària

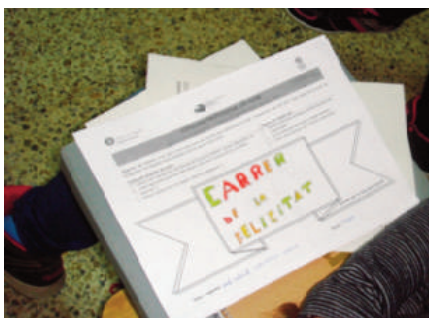
BARRI	TRAJECTES ANALITZATS	PUNTS CRÍTICS	PUNTS FORTS
BELLVITGE	6	<ul style="list-style-type: none"> -Rampes sense adaptar per a persones amb dificultats visuals -L'estat del paviment s'hauria de millorar 	<ul style="list-style-type: none"> -La major part dels semàfors si estaven adaptats -En general l'amplada de les voreres és correcta
CENTRE	7	<ul style="list-style-type: none"> -L'estat de les rampes dels passos de vianants -Rampes sense adaptar per a persones amb dificultats visuals -El paviment i l'amplada de la vorera, especialment carrer Josep Prats 	<ul style="list-style-type: none"> -La major part dels semàfors si estaven adaptats
SANT JOSEP	11	<ul style="list-style-type: none"> -L'estat de les rampes dels passos de vianants -El paviment i l'amplada de la vorera d'alguns trajectes 	<ul style="list-style-type: none"> -La major part dels semàfors si estaven adaptats
TORRASSÀ I SANTA EULÀLIA	19	<ul style="list-style-type: none"> -Molts semàfors sense adaptar -Rampes i paviment dels passos de vianants 	<ul style="list-style-type: none"> -Paviment i amplada de les voreres -Bon estat dels pilons
LA FLORIDA I COLLBLANC	12	<ul style="list-style-type: none"> -Rampes i paviment dels passos de vianants -Pilons, paviment i amplada de les voreres en alguns trajectes de Collblanc 	<ul style="list-style-type: none"> -La major part dels semàfors si estaven adaptats

Per acabar els consellers i les conselleres, acompanyats de la gent gran que havia col·laborat amb ells, van ser testimonis de la supressió d'algunes barreres arquitectòniques que ells mateixos havien detectat amb l'adaptació de 5 semàfors més de la ciutat amb mòduls sonors.

A l'hora de valorar el treball realitzat, els consellers i conselleres van destacar aspectes tan diversos com que havien après nous conceptes (com barreres arquitectòniques o mòduls sonors...) o a treballar en grup, però també que amb la gent gran havien descobert 'com era la vida als barris de l'Hospitalet antigament'.

El tercer aspecte dels projectes de Primària que val la pena destacar és la perdurabilitat de les *Accions de Millora* amb què han culminat: moltes intervencions s'han integrat i han passat a formar part del paisatge urbà. Segurament el cas més paradigmàtic en aquest sentit és el projecte 'El nom del meu carrer! Participació dels nois i noies en el nomenclàtor de la ciutat', realitzat el curs 2010-2011, en què els infants van escollir el nom d'una plaça de la ciutat, que des d'aleshores és la plaça d'UNICEF. La tria no va ser feta a l'atzar, sinó que prèviament els consellers i conselleres van descobrir alguns aspectes de la història dels noms dels carrers i del funcionament del nomenclàtor (com i qui decideix els noms, amb quins criteris, etc.) de la mà dels tècnics municipals responsables i després van dinamitzar un procés participatiu a les escoles que va acabar amb la tria del nom per a la plaça: plaça UNICEF.

En la memòria d'aquest projecte s'assenyala que ha estat altament enriquidor perquè malgrat el resultat és aparentment simple, ha permès la participació a diferents nivells d'una gran nombre de nens i nenes, tot aplicant estratègies metodològiques tan diverses com el debat i l'argumentació, l'entrevista i l'enquesta, les dinàmiques de joc, les tècniques d'expressió i comunicació, les tecnologies de la informació i el treball cooperatiu.

Finalment la darrera de les característiques que cal destacar és que, en tots els casos, els consellers i conselleres no només han participat a nivell individual desenvolupant un projecte, sinó que la seva participació ha estat la punta d'iceberg d'un procés participatiu més ampli que ha implicat la resta dels alumnes dels cursos de 5è i 6è. A aquest aspecte ja m'hi he referit en altres moments d'aquest relat, però no deixaré d'insistir-hi perquè atorga al Consell de Nois i Noies una dimensió doblement interessant, atès que permet articular en un mateix procés diversos nivells de participació, des de la més directa i projectiva que protagonitzen els consellers i conselleres, a la consultiva o deliberativa que es porta a terme a les escoles. D'aquesta manera no només s'aconsegueix que molts més nens i nenes participin en la millora de la seva ciutat, sinó que també es posa en evidència com la interdependència entre les diferents formes de participació és una garantia de qualitat democràtica. I en aquest sentit, permet a tots els infants l'aprenentatge dels procediments concrets que fan possible aquesta relació (la representativitat, les assemblees, les votacions, l'elecció de càrrecs...). Cada un dels projectes, per tant, és una veritable escola de qualitat democràtica en ell mateix.

Per tal d'avançar encara més en l'articulació de processos de participació democràtica a diferents nivells, aquest curs 2015-2016 el Consell de Nois i Noies Primària està posant en marxa un nou instrument: La Bústia del Consell de Nois i Noies, un bústia on tots els infants de la ciutat podran fer arribar qualsevol crítica, suggeriment o felicitació relacionada amb la ciutat als consellers i conselleres, els quals s'encarregaran de fer-la arribar als seus responsables i vetllaran pel seu retorn.⁸

En la presentació d'aquest projecte es remarca que és justament l'existència d'un espai ja consolidat de participació projectiva i la capacitat dels consellers i conselleres que en formen part d'actuar com a intermediaris el que dóna sentit a l'activitat de participació consultiva que es planteja en aquesta nova iniciativa. Una nova iniciativa que, a diferència del treball sobre l'*Encàrrec*, prioritza l'extensió de l'experiència de participació a més infants de la ciutat, inicialment de les escoles que ja participen en el CNiN, però que posteriorment es pot ampliar als centres educatius que encara no hi participen directament i, fins i tot, a altres institucions i entitats relacionades amb la infància, bé de l'àmbit mèdic i assistencial, bé del camp de l'educació en el lleure.

⁸ Els aspectes concrets del funcionament de la Bústia del Consell encara no estan definits perquè els estan treballant i decidint els consellers i conselleres d'aquest curs. La Bústia es posarà en funcionament el proper curs 2016-2017.

II. EL MARC CONCEPTUAL I LEGISLATIU

Com ja he comentat anteriorment, la posada en funcionament del Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet l'any 1999 va ser impulsada per la regidoria d'Educació, al capdavant de la qual hi havia Montserrat Company després del resultat de les eleccions municipals celebrades el mateix any. La legislatura anterior, l'Hospitalet ja s'havia adherit als principis de la *Carta de Ciutats Educadores*, on es recullen els principis bàsics per a l'Impuls Educatiu de la Ciutat tal com s'havien acordat al I Congrés Internacional de Ciutats Educadores, celebrat a Barcelona l'any 1990, i on es plantejaven principis d'actuació com els següents:

- "Les polítiques municipals de caràcter educatiu s'entendran sempre referides a un context més ampli inspirat en els principis de la justícia social, el civisme democràtic, la qualitat de vida i la promoció dels seus habitants." (Punt 4).
- "La ciutat educadora fomentarà la participació ciutadana des d'una perspectiva crítica i corresponsable. Per a això, el govern local facilitarà la informació necessària i promourà, des de la transversalitat, orientacions i activitats de formació en valors ètics i cívics. Estimularà també la participació ciutadana en el projecte col·lectiu a partir de les institucions i organitzacions civils i socials, tenint present les iniciatives privades i altres formes de participació espontània." (Punt 9).
- "El govern municipal haurà de dotar la ciutat dels espais, equipaments i serveis públics adients al desenvolupament personal, social, moral i cultural de tots els seus habitants, amb atenció especial a la infància i la joventut." (Punt 10).
- "La ciutat educadora ha d'oferir a tots els seus habitants, com a objectiu cada cop més necessari per a la comunitat,

50) EL CONSELL DE NOIS I NOIES DE L'HOSPITALET

formació en valors i pràctiques de ciutadania democràtica: el respecte, la tolerància, la participació, la responsabilitat i l'interès per la cosa pública, pels seus programes, els seus béns i els seus serveis." (Punt 20).⁹

En aquest marc de referència, alguns municipis de la província de Barcelona que havien iniciat a finals de la dècada dels noranta diversos projectes de participació infantil i creació de consells d'infants es van organitzar en xarxa amb el suport de l'Àrea d'Educació de la Diputació de Barcelona. Des de l'any 2000 l'Hospitalet es va adherir també a aquesta xarxa, que en aquells anys inicials coordinava Jaume Trilla i que es reconeixia "inspirada directament en las ideas, las propuestas y realizaciones de *La ciudad de los niños* de Francesco Tonucci".¹⁰ Sense cap mena de dubte aquest ha estat un acompanyament insubstituïble al llarg de tot el procés de creació i definició del Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet.

Després de més d'una dècada de treball i experiències, la Xarxa de Projectes de Participació Infantil de la Diputació va elaborar l'any 2006 un Document Marc que resumia els principis, valors i objectius dels projectes de participació infantil i fixava els elements bàsics de la metodologia compartida per totes les viles i ciutats que formaven part de la xarxa.¹¹

El treball que s'estava realitzant a nivell local va adquirir una nova dimensió l'any 2010 quan el Parlament de Catalunya va aprovar la *Llei dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència* i reconeixia que un dels principis orientadors d'aquest nou text legis-

⁹ http://www.edcities.org/ca/wp-content/uploads/sites/6/2014/03/CARTA_catala.pdf Aquesta Carta es fonamenta en la Declaració Universal de Drets Humans (1948), en el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (1966), en la Convenció sobre els Drets de la Infància (1989), en la Declaració Mundial sobre Educació per a Tothom (1990) i en la Declaració Universal sobre la Diversitat Cultural (2001).

¹⁰ TRILLA, Josep M.; NOVELLA, Anna (2001): "Educación y participación social de la infancia", *Revista Iberoamericana de Educación*, 26,, 2001, pp. 137-164. El text de Tonucci referenciat és: TONUCCI, F. (1997): *La ciudad de los niños*, Madrid: Fundación Germán Sánchez Rupérez.

¹¹ <http://www.deprop.net/default.asp?numrev=22&sumari=3>

latiu és el dret a la participació dels infants.¹² Un dels instruments que preveu la Llei catalana per fer efectiu aquest dret a la participació dels infants i adolescents és, justament, la creació de consells de participació infantil a nivell local i municipal, de manera que aquelles experiències pioneres —de les quals l’Hospitalet havia participat— esdevenien ara imperatius legals. A més a més, la Llei també fixa la creació del Consell Nacional dels Infants i Adolescents, òrgan que finalment es va constituir l’any 2014 amb la participació activa de representants del Consell de Nois i Noies de l’Hospitalet. Aquest desplegament legislatiu del Parlament català es basa en la Convenció dels drets de l’infant de les Nacions Unides de l’any 1989.¹³

Per tant, els objectius de participació a què dóna resposta el Consell de Nois i Noies de l’Hospitalet es fonamenten en el dret a la participació dels infants reconegut a la *Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l’adolescència* (Llei 14/2010) i el marc legislatiu que aquesta fixa per al seu exercici. Concretament, els objectius que es treballen són:

Quadre 9: Objectius de participació del Consell de Nois i Noies de l’Hospitalet

1. Promoure el dret dels infants i els adolescents a participar activament en la construcció d’una societat més justa, solidària i democràtica (Art. 11, Llei 14/2010).
2. Fomentar la solidaritat i la sensibilitat social per tal que s’incrementi la participació social dels infants i els adolescents i es generin espais socials nous que dinamitzin la par-

¹² Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l’adolescència, DOGC núm. 5641 - 02/06/2010 (Pàg. 42475). (Des d’ara en el text, Llei 14/2010). El procés d’elaboració d’aquesta Llei va culminar en la celebració de les jornades *Cap al Consell nacional d’infància i adolescència a Catalunya*, a Barcelona el 25 i 26 de maig de 2009, en les quals van participar consellers i conselles del CNiN-Secundària de l’Hospitalet (*Cap al Consell nacional d’infància i adolescència a Catalunya*, Secretaria d’Infància i Adolescència, Generalitat de Catalunya, 2009).

¹³ Vegeu l’article d’Anna Novella en aquest mateix volum.

ticipació responsable d'aquest sector de la població i afavoreixin la convivència i la integració social en l'àmbit veïnal i local (Art. 11, Llei 14/2010).

3. Crear consells de participació territorial per tal de donar als infants i als adolescents l'oportunitat d'afavorir la convivència i la integració cultural en l'àmbit veïnal i local (Art. 27, Llei 14/2010).

4. Crear les condicions per tal que els infants i els adolescents puguin exercir el dret a la llibertat d'expressió en els termes constitucionalment establerts, especialment en la publicació i difusió de llurs opinions (Art 31, Llei 14/2010).

5. Contribuir a que els infants i els adolescents puguin exercir el seu dret a cercar, rebre i utilitzar la informació adequada a llur edat i condicions de maduresa (Art. 32, Llei 14/2010).

6. Contribuir a que els infants i els adolescents exerceixin el seu dret de participar plenament en els nuclis de convivència més immediats i en la vida social, cultural, artística i recreativa de llur entorn, tot oferint-los oportunitats perquè s'incorporin progressivament a la ciutadania activa, d'acord amb llur grau de desenvolupament personal (Art. 34, Llei 14/2010).

7. Recollir les opinions dels infants i els adolescents amb relació a les polítiques, les normes, els projectes, els programes o les decisions que els afecten (Art 34, Llei 14/2010).

8. Atorgar als infants o adolescents el dret a ésser considerats un ciutadà o ciutadana, sense altres limitacions que les establertes explícitament en la legislació vigent per a les persones menors d'edat (Art. 53, Llei 14/2010).

9. Facilitar que els infants i els adolescents siguin escoltats com a col·lectiu en les decisions ciutadanes que els afectin (Art. 53, Llei 14/2010).

Des d'un punt de vista municipal, la consolidació del principi de la participació infantil i adolescent i del propi projecte del Consell de Nois i Noies s'ha visualitzat en els objectius del Projecte Educatiu de Ciutat (PEC) de l'Hospitalet, una de les línies estratègiques del qual és la *Participació Activa i l'Associacionisme*.¹⁴ És obvi que el CNiN és, en ell mateix, un organisme de participació, però a més a més, amb la seva metodologia treballa per *educar per la participació*: per proporcionar als nois i noies estratègies i capacitats, hàbits i cultura, que fomentin aquest aspecte clau de l'aprofundiment democràtic. Altres línies estratègiques del PEC que també es desenvolupen des del CNiN, són les que fan referència a *Mitjans de Comunicació i Educació*¹⁵ i *Ús de l'Espai Urbà*.

Tanmateix també cal tenir present que el Consell de Nois i Noies no és un projecte d'intervenció socioeducativa aïllat, sinó que s'inscriu en les pràctiques de treball en xarxa que es porten a terme actualment a l'Hospitalet sota el lideratge de la regidoria d'Educació de l'ajuntament però amb la participació de tots els altres nivells de la comunitat educativa. L'èxit dels projectes que ha desenvolupat i desenvolupa el CNiN és el resultat de la capacitat de mobilitzar per a un objectiu concret i compartit diferents agents i entitats socials, serveis i àrees tècniques de l'administració municipal.

És de destacar en aquest sentit que el Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet forma part i participa activament del Grup Territorial d'APS de la ciutat. La conceptualització dels projectes que desenvolupa el Consell de Nois i Noies com a experiències d'Aprenentatge i Servei consolida la doble identitat d'aquests projectes —com a instruments per a la participació ciutadana i com a actuacions educadores— i els situa en l'avantguarda del debat social i pedagògic.¹⁶

¹⁴ <http://www.l-h.cat/gdocs/d8292978.pdf>

¹⁵ És significativa en aquest sentit, per exemple, la concessió l'any 2014 del VI Premi per a la Diversitat en l'Audiovisual atorgat per Mesa per la Diversitat Audiovisual al projecte *Desmuntatòpics*, realitzat pel Grup de Secundària-Mitjans de Comunicació del CNiN amb la col·laboració de l'Associació El Parlante.

¹⁶ <https://aprenentatgeserveilhospitalet.wordpress.com/>

ROLDAN, Enric, Coord (2015). *Aprenentatge servei a L'Hospitalet de Llobregat. Ens fa créixer*, L'Hospitalet: CEL'H. Vegeu també l'article d'Enric Roldán en aquest mateix volum.

III. ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT

El Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet s'ha organitzat des del curs 2004-2005 en dues grans seccions, que es corresponen a les dues darreres etapes de l'ensenyament obligatori: CNiN Primària i CNiN Secundària. Cada una d'aquestes seccions està composta per un nombre entre 40 i 50 consellers (sense comptar els substituïts), en funció del nombre de centres educatius que participen cada curs en el projecte.

Tant a Primària com a Secundària, l'elecció dels consellers i conselleres que formaran part del CNiN cada curs es realitza en un procés participatiu als centres educatius de la ciutat que hi participen. Cada curs es renova el 50% dels consellers i conselleres, i un mateix noi o noia només pot ser-ho durant dos cursos. Els consellers i conselleres no només ho són a títol individual, sinó que representen amb la seva participació els qui els han elegit.

La forma amb què cada centre educatiu acaba portant a terme la seva participació al CNiN no sempre és idèntica. Per tal d'assegurar la continuïtat i la implicació de tots els docents, és aconsellable que la participació al CNiN sigui consensuada per tota la Comunitat Educativa, aprovada pels òrgans directius i formi part del Projecte Educatiu del centre. El procés d'elecció dels consellers i conselleres tampoc no és igual a tot arreu, malgrat que des del CNiN s'aconseïlla utilitzar un procediment democràtic i transparent en què hi participin, almenys, tots els alumnes del Cicle Superior de Primària i els cursos de 2n, 3r i 4t de Secundària. En alguns centres s'opta perquè els consellers i conselleres siguin els delegats i delegades de classe, que prèviament també han estat elegits pels seus companys.

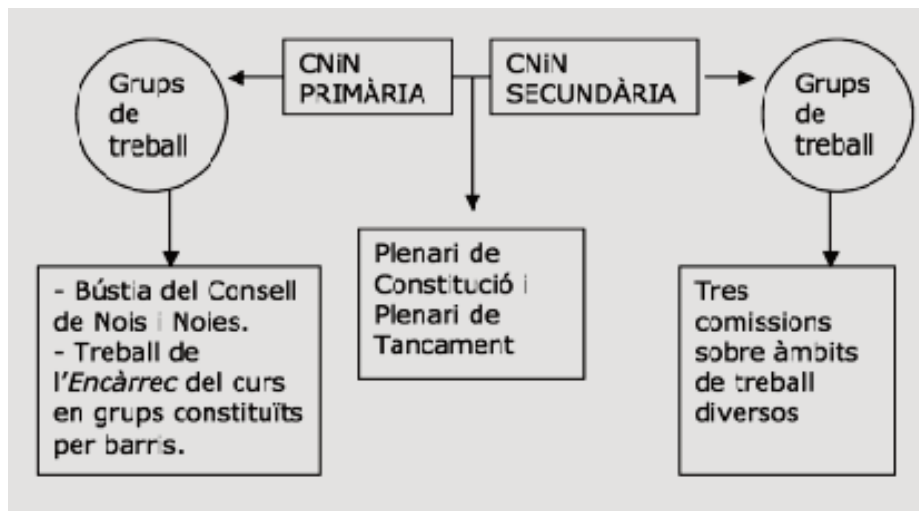
Malgrat que la situació de cada centre educatiu en una ciutat tan gran com l'Hospitalet és molt diversa, l'elecció dels consellers i con-

selleres entre l'alumnat de l'ensenyament obligatori (de centres educatius públics i concertats) té diverses implicacions positives. Afavoreix l'assoliment d'objectius pedagògics que enriqueixen enormement el projecte (aspecte que desenvoluparé en el darrer apartat d'aquest text) i simbolitza un reconeixement —i una aposta!— per la funció social que ha de tenir l'educació i la institució escolar en la nostra societat. Però sobretot constitueix una garantia de la universalitat i la representativitat de la composició del CNiN, ja que en una ciutat tan gran com la nostra és la millor manera d'acostar la participació a pràcticament tota la població infantil i adolescent entre 10 i 16 anys, una part de la qual acabarà exercint-la de forma directa i com a representant, l'altra de forma indirecta i a través dels representants elegits.

Una vegada elegits els consellers i conselleres, l'Àrea d'Educació n'informa formalment mitjançant una carta a les famílies, que han d'autoritzar per escrit la participació al CNiN dels seus fills i filles. La comunicació amb les famílies es manté al llarg del curs per part de l'Àrea d'Educació mitjançant correu ordinari o electrònic i les famílies són convidades especialment als Plenaris de Constitució i de Tancament.

Les dues seccions, Primària i Secundària, comparteixen els objectius generals del CNiN, però també en tenen d'específics. Cada una, a més a més, té la seva pròpia metodologia de treball, d'acord amb les característiques i els interessos de les edats dels nois i noies que les componen. Com ja he comentat, els Grups de Treball de Primària es reuneixen en horari lectiu i sempre són acompanyats en els desplaçaments per dinamitzadors/eres del CNiN. Els de Secundària, en canvi, es reuneixen fora de l'horari lectiu i es desplacen de forma autònoma.

Tanmateix, hi ha dos moments al llarg de cada curs en què tots els consellers i conselleres, de Primària i de Secundària, es troben en Plenari. Aquests plenaris, el de Constitució i el de Tancament, se celebren en començar i en acabar el curs i constitueixen els punts més àlgids de l'activitat del CNiN: és aleshores quan els consellers i conselleres interactuen directament amb les autoritats municipals i reben *Encàrrec* de feina que han de fer al llarg del curs i, un cop acabada, la mostren a l'alcaldeessa.

Quadre 10: Estructura del Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet

Aquests dos plenaris constitueixen els únics moments en què tots els consellers i conselleres, tant de Primària com de Secundària, es troben plegats. A més a més, també és en aquest context que tenen relació directa amb els membres del Govern municipal i l'alcaldessa de la ciutat. Es tracta, per tant, de dos moments de gran importància, on conflueixen objectius diferents, uns de caràcter institucional (reconeixement per part de l'alcaldessa dels consellers i conselleres com a membres del CNiN, encàrrec de treball, etc.) i d'altres de contingut més intern, com la consolidació del sentiment de pertinença a un òrgan representatiu de la màxima rellevància o el coneixement de la resta de consellers i conselleres. Per això, cada un d'aquests plenaris es divideix en dues parts ben diferents, una dedicada al treball intern i l'altra, als aspectes institucionals.

El plenari de constitució

Aquest plenari se celebra durant el mes d'octubre, per tal que les escoles i instituts tinguin temps d'escollir els seus consellers i con-

selleres, però tenint en compte que a començaments de novembre els diferents grups del CNiN cal que es posin a treballar. Atès que és el primer contacte dels nois i noies amb el CNiN, és important que se celebri a la sala de Plens de l'Ajuntament, fet que contribueix a fer que els nois i noies prenguin consciència de la importància de la tasca que inicien, alhora que atorga un caràcter institucional a l'acte de constitució.

Es tracta d'un acte obert al públic, al qual assisteixen tots els consellers i conselleres —asseguts a les primeres files de les butaques de la Sala de Plens—, així com l'alcalde i el regidor de l'Àrea d'Educació. Els objectius del plenari de constitució són:

- Donar la benvinguda als consellers que participen de nou al projecte.
- Constituir el Consell de Nois i Noies de Primària i de Secundària del curs.
- Concretar per part de l'alcalde alguns dels temes de treball de Secundària i concretament fer l'Encàrrec de Primària.
Donar contingut institucional al Consell de Nois i Noies.

Durant l'acte els consellers i conselleres que repeteixen en el seu càrrec donen la benvinguda als nous, i l'alcalde els atorga personalment el carnet que els acredita com a nous membres del CNiN. Després els explica les característiques de la feina o *Encàrrec* que faran durant el curs. Per finalitzar es realitza una fotografia de tots els consellers i conselleres amb l'alcalde.

En acabar l'acte institucional, les dues seccions del CNiN, Primària i Secundària, es reuneixen per primera vegada separatament per clarificar els aspectes tècnics i logístics que garanteixen que cada grup comenci a funcionar plenament a començaments de novembre. Així, en aquesta primera trobada, els consellers i conselleres es presenten i coneixen entre ells, coneixen qui serà el seu dinamitzador o dinamitzadora, s'explica el tema sobre el qual treballaran al curs i de quina manera ho faran i es fixen els criteris del calendari de treball i el lloc on es faran les reunions de cada grup.

El plenari de tancament

El millor moment per celebrar el plenari de tancament és a finals del mes de maig, ben a prop del final del curs escolar, però sense esperar al mes de juny, quan moltes escoles i instituts celebren activitats extraordinàries (colònies, crèdits de síntesi) que dificulten l'assistència dels consellers i conselleres a l'acte.

Aquest acte, que se celebra en algun equipament ciutadà amb una sala d'actes de grandària suficient, també té una primera part de treball intern, en què cada grup realitza una activitat de valoració de la feina realitzada durant el curs i prepara l'exposició posterior. La segona part de l'acte, oberta al públic, consisteix en la presentació a l'alcaldeessa i la resta d'autoritats municipals de la feina que ha realitzat cada grup o comissió del CNiN. En acabar, tant el regidor d'Educació com l'alcaldeessa els agraeixen la feina realitzada. L'acte també es clou amb una fotografia conjunta.

Al marge d'aquests dos plenaris, la dinàmica de treball del CNiN Primària i del CNiN Secundària segueix formes i ritmes diferents per tal de respondre a les característiques i els interessos dels nois i noies de cada una de les franges d'edat.

Organització i funcionament del CNiN Primària

El Consell de Nois i Noies Primària el formen fins a dos representants per classe de cada escola que hi participa. A més, cada escola elegeix un conseller substituït per tal d'assegurar que l'escola no perdi cap sessió de treball. S'aconsella a les escoles que elegixin un representant per grup-classe de 5è i un representant per grup-classe de 6è.

A l'hora de desenvolupar el seu treball, els nois i noies del CNiN Primària es divideixen en cinc grups de treball, constituïts per tres o quatre escoles cada un, agrupats per barris, de manera que poden realitzar els desplaçaments necessaris a peu i amb un temps limitat. Cada grup de treball realitza una sessió de treball mensual, en horari acordat prèviament entre les escoles de cada grup, dins de

l'horari lectiu. Tots els grups treballen sobre el mateix tema i amb la mateixa metodologia.

Tal com he explicat anteriorment, la tasca dels consellers i conselleres de Primària gira principalment entorn de l'*Encàrrec* realitzat per l'alcaldeessa en el Plenari de Constitució del Consell. Per tal que això sigui possible, es prepara una didàctica específica en funció de la naturalesa del tema que es treballa. Ja hem vist que es tracta d'una activitat de participació projectiva que, a més a més, també ha de fer evident que els consellers i conselleres ho són *en representació* de la resta dels seus companys de classe i d'escola. És per això que la didàctica que es proposa cada curs inclou estratègies concretes que permeten la participació en el procés de la resta del grup-classe al qual pertanyen els consellers i conselleres i, alhora, també incita a la utilització d'instruments com les cartelleres, les revistes escolars, les pàgines web, les assemblees o els consells escolars, per difondre l'activitat del CNiN a tota l'escola.

Organització i funcionament del CNiN Secundària

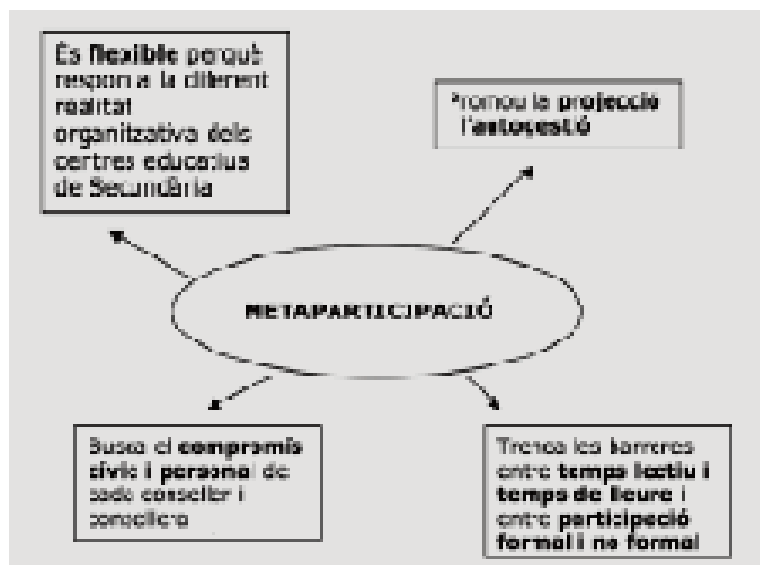
Les premisses sobre les quals funciona el Consell de Nois i Noies Secundària són diferents de les de Primària, tant per l'edat dels nois i noies que en formen part, com per les característiques organitzatives i pedagògiques dels instituts de la ciutat. Per aquesta raó, els mateixos objectius de treball també són diferents, i així com en el cas de Primària es posa l'accent en els hàbits i estratègies de participació a l'escola, a Secundària els objectius se centren en la participació com a resultat d'un compromís i d'una implicació individuals amb la ciutat que comporta, a més a més, una reflexió sobre les formes d'ús del temps de lleure dels nois i noies.

La proposta organitzativa del CNiN Secundària parteix de tres consideracions. En primer lloc, té en compte que la realitat organitzativa dels instituts no permet de condicionar el desenvolupament del projecte de cada curs a la implicació de tots els centres educatius en la mateixa forma i intensitat, sinó que cal plantejar formes de relació més dinàmiques i flexibles, capaces d'adaptar-se a realitats molt diferents. Aquesta necessitat de flexibilitat afecta tant a la res-

posta dels tutors de cada centre, com a l'exercici de la funció de representativitat dels consellers i conselleres.

En segon lloc, per implicar-se en la proposta del CNiN, els nois i noies de Secundària han de poder sentir-se gestors del seu projecte. Aquesta cogestió significa que els nois i noies han de disposar de marges més amplis de decisió, han de poder dissenyar el seu propi recorregut i han de poder gaudir d'un major grau d'autonomia, acostant-se a un exercici de participació més complexa, en paraules d'Anna Novella, de 'metaparticipació' (Novella 2009: 75).

Quadre 11: Nivells de participació al CNiN Secundària

Tal com hem vist, els consellers i conselleres de Secundària han organitzat el seu treball al voltant d'uns temes o àmbits de treball (entre 3 i 5) que ells mateixos havien triat en el moment de la constitució del CNiN. A diferència de Primària, cada curs els instituts de Secundària que formen part del projecte s'han agrupat per barris i cada grup ha treballat de forma autònoma i individual diversos projectes emmarcats dins d'aquests àmbits temàtics, amb un calendari i una metodologia construïda pels mateixos nois i noies.

IV. APRENDRE A PARTICIPAR, PARTICIPAR PER APRENDRE

El Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet és un projecte de participació ciutadana adreçat als infants i adolescents de la ciutat. Aquí els nois i noies es troben, es coneixen, parlen, discuteixen i participen a la seva ciutat: és a dir, coneixen la ciutat, parlen de la ciutat, discuteixen sobre la ciutat i fan propostes d'intervenció a la ciutat. En aquest sentit, el Consell de Nois i Noies és un projecte de democràcia participativa que pot ésser equiparat a d'altres consells sectorials de consulta i participació municipals que, arreu del país, pretenen ampliar els límits de la democràcia representativa i impulsar mecanismes de participació popular en la presa de decisions en l'àmbit municipal.¹⁷ Pot ésser interpretat, per tant, en el context de les nombroses iniciatives que en el marc de l'anomenada *nova política* estan responen al nostre país a la crisi del sistema democràtic, justament, amb més democràcia: amb una participació més directa dels ciutadans i ciutadanes en els afers públics, amb el reconeixement de mecanismes de funcionament menys institucionalitzats, amb la incorporació al debat ciutadà de nous agents i protagonistes (en aquest cas els infants i adolescents), amb la participació executiva i no merament consultiva d'aquests, etc.

És perquè s'inscriu en aquesta desig d'aprofundiment democràtic més general que el Consell de Nois i Noies és un projecte que no va néixer sol, sinó que ha participat i participa d'altres iniciatives sem-

¹⁷ Sobre pràctiques, experiències i teoria de la democràcia participativa: <http://www.oidp.net/es>. Es tracta d'una xarxa de més de 500 ciutats del món, entitats, organitzacions i centres d'investigació que volen intercanviar i aplicar coneixements i experiències sobre democràcia participativa en l'àmbit local per aprofundir la democràcia en el govern de les ciutats.

blants en altres municipis del nostre entorn que, com ja he comentat anteriorment, han compartit experiències i coneixements en el marc de la Xarxa de Projectes de Participació Infantil de la Diputació de Barcelona.¹⁸ Tanmateix, en el desplegament dels projectes d'aquesta xarxa, el Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet ha representat l'aposta per algunes línies de treball determinades que, tal com hem vist al llarg d'aquest relat, han singularitzat el projecte desenvolupat a l'Hospitalet. Perquè més enllà de la realitat dels consells d'infants (nom amb què genèricament són coneguts els consells municipals de participació d'infants i adolescents) com a consells sectorials de participació municipal en la línia que he mencionat més amunt, el Consell de Nois i Noies de l'Hospitalet ha situat en primer terme, des del mateix moment de la seva constitució, el vessant educatiu de la participació. I ho ha fet en dos sentits.

En el primer, en el sentit que el reconeixement del dret dels infants i adolescents a ser considerats ciutadans i per tant, a participar en la seva ciutat, no només requereix que tinguin al seu abast els espais i instruments adients, sinó que també necessita l'adquisició i l'activació de determinants aprenentatges i habilitats socials sense els quals la participació no és ni real ni viscuda. La participació activa és una competència social complexa, que només es pot construir des de l'existència d'alguns pressupòsits d'índole diversa. Es necessiten, per exemple, pressupòsits que tenen a veure amb el desenvolupament psicològic i de la personalitat, com són el sentit de la identitat i el de pertinença a una comunitat. Pressupòsits o valors d'ordre moral, com poden ser el sentit del deure cap a aquesta comunitat, o el respecte a la diferència dins d'aquesta comunitat. I naturalment, també es necessiten pressupòsits cognitius o aprenentatges diversos, que van des de la capacitat de reconèixer una realitat, identificar-ne els components i analitzar-la críticament, a les diverses destreses i habilitats comunicatives. Com succeeix amb qualsevol altra de les competències socials, de participar també se n'ha d'aprendre. I aquesta exigència de l'aprenentatge de la participació és encara més important en societats amb

¹⁸ <http://www.diba.cat/es/web/educacio/consell/index>. Vegeu concretament el Document Marc sobre participació de la infància al municipi: <http://www.deprop.net/default.asp?numrev=22&sumari=3>

poca cultura democràtica, en societats on l'experiència històrica no ha permès de consolidar de forma generalitzada (i no només entre els ciutadans més joves!) hàbits de participació democràtica. El visible deteriorament d'alguns aspectes de la democràcia a casa nostra demostra fins a quin punt no és necessària aquesta educació per a la participació.

El segon sentit en què el Consell de Nois i Noies ha posat l'accent en el vessant educatiu té a veure amb la capacitat formativa i educativa de la participació: la participació dels infants i adolescents a la seva ciutat, no només els permet exercitar com a ciutadans i ciutadanes el dret a participar, sinó que aporta elements qualitius i de millora al seu procés educatiu. Per dir-ho ras i curt: la participació educa i participant s'aprèn millor.

Per tot això, el Consell de Nois i Noies, a més a més de ser un projecte de participació també és un projecte d'educació, i com a tal, ha estat impulsat des de l'Àrea d'Educació de l'ajuntament de l'Hospitalet. Entre d'altres implicacions, aquest vessant educatiu explica que el Consell de Nois i Noies sigui considerada una experiència d'Aprenentatge i Servei (APS): una experiència basada en la implicació i el servei a la comunitat, que esdevé un mitjà d'empoderament dels nois i noies, i que no només fa créixer el seu compromís cívic, sinó que també millora els resultats generals dels seus processos d'aprenentatge.¹⁹ Coherentment, els objectius del CNiN només es poden assolir, tal i com he reiterat al llarg del text, si treballa conjuntament i amb la implicació de les escoles i els instituts de la ciutat.

De fet, alguns dels objectius concrets d'aprenentatge que es treballen des del Consell de Nois i Noies també formen part dels objectius de l'ensenyament recollits en el marc curricular de l'Ensenyament Obligatori a Catalunya, tant a Primària com a Secundària que, recordem-ho, reconeix que l'adquisició de competències per part de l'alumnat és el referent bàsic de l'acció educativa a Catalunya. El

¹⁹ <https://aprenentatgeserveilhospitalet.wordpress.com/>
ROLDÁN, Enric (coord.)(2015) *Aprenentatge servei a l'Hospitalet de Llobregat. Ens fa créixer*. L'Hospitalet: CEL'H.

Consell de Nois i Noies és sense cap mena de dubte un instrument d'aprenentatge competencial, que treballa 'la capacitat d'una persona de resoldre problemes reals en contextos diversos integrant coneixements, habilitats pràctiques, actituds i altres components socials i de comportament que es mobilitzen conjuntament per assolir una acció eficaç i satisfactòria'.²⁰ Com és propi de l'aprenentatge competencial, el Consell de Nois i Noies compromet l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge, fa possible la complementarietat del treball individual i el treball cooperatiu, planteja activitats interdisciplinàries i busca crear situacions d'aprenentatge en el món real de l'alumnat, en el nostre cas, la ciutat de l'Hospitalet i cadascun dels seus barris. De manera més concreta, els objectius d'aprenentatge que es treballen al Consell de Nois i Noies són:

Quadre 12: Objectius d'aprenentatge del CNiN

- 1.- Contribuir a la millora de les habilitats socials bàsiques dels nois i noies per tal que puguin actuar com a ciutadans actius: parlar en públic i expressar opinions, dialogar i comunicar, defensar un punt de vista...
- 2.- Aprendre a plantejar-se problemes i a seguir estratègies per a la seva resolució.
- 3.- Saber prendre decisions tenint en comptes els pros i els contres de cada opció i la diversitat d'interessos que formen part d'una comunitat ciutadana.
- 4.- Distingir els principals trets urbanístiques de la ciutat de l'Hospitalet, els seus barris, i els principals elements del seu patrimoni cultural.

²⁰ Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària. Al llarg del text he mostrat diversos exemples concrets dels projectes desenvolupats pel Consell de Nois i Noies que permeten constatar com el CNiN treballa les anomenades 'competències clau', de forma específica les competències socials i cíviques, però també, depenent del projecte concret i de la metodologia aplicada en cada cas, la competència d'aprendre a aprendre, en comunicació lingüística, del sentit de la iniciativa i l'esperit emprenedor o de la consciència i les expressions culturals (segons la definició de la LOMCE).

5.- Entendre la ciutat com el resultat d'un procés històric on han confluït persones i cultures de diversa procedència, essent aquesta diversitat un dels trets d'identitat de l'Hospitalet.

6.- Conèixer i entendre el funcionament de l'administració municipal.

7.- Conèixer i entendre el funcionament del Govern municipal.

8.- Prendre consciència de la riquesa de la societat civil i la vida associativa de la ciutat, i valorar la contribució de les persones i entitats en la formació i la millora de la ciutat.

9.- Conèixer els deures i les obligacions de tots els ciutadans, així com les normes que regeixen la vida ciutadana, principalment l'Ordenança municipal.

10.- Adonar-se de la diversitat d'interessos que cal tenir en compte a l'hora de regular la convivència a la ciutat.